تازه‌های اقتصاد
سه‌شنبه ۲۶ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۵۷

چراتورم جلوتر از نقدینگی حرکت می‌کند؟
(صفحه ۲)

بانک توسعه شانگهای چه ظرفیتی برای ایران دارد؟
(صفحه ۳)

ریشه همه گرانی‌ها «حذف ارز ترجیحی» نیست

دفاع تمام‌قد رئیس اتاق ایران از جراحی ارزی

در شرایطی که با هر موج افزایش قیمت کالاها، بار دیگر موضوع حذف ارز ترجیحی به یکی از محورهای اصلی بحث‌های اقتصادی تبدیل می‌شود، برخی کارشناسان معتقدند ریشه گرانی‌های اخیر را نباید صرفاً در حذف ارز ترجیحی جست‌وجو کرد؛ بلکه فشارهای ناشی از جنگ اقتصادی، تحریم‌ها و التهابات منطقه‌ای سهم مهم‌تری در نوسانات بازار دارند.

صمد حسن‌زاده، رئیس اتاق بازرگانی ایران با دفاع از سیاست حذف ارز ترجیحی، تاکید کرد: ادامه این سیاست در سال‌های گذشته نه‌تنها کمکی به سفره مردم نکرد، بلکه بستری برای ایجاد رانت و بی‌نظمی اقتصادی تبدیل شده بود.

وی با اشاره به فلسفه اولیه تخصیص ارز ترجیحی اظهار کرد: در دوره‌ای که درآمدهای ارزی کشور بیشتر بود، دولت با هدف حمایت از دهک‌های پایین جامعه و کنترل قیمت کالاهای اساسی، ارز ترجیحی را در اختیار واردکنندگان قرار داد، اما در عمل بخش قابل‌توجهی از این منابع به جای آنکه در سفره مردم دیده شود، در زنجیره‌های واسطه‌گری و رانت از بین رفت.

حسن‌زاده افزود: واقعیت این است که قیمت بسیاری از کالاها در بازار بر اساس نرخ‌های روز تعیین می‌شد و اثر ملموسی از ارز ترجیحی در زندگی مردم مشاهده نمی‌کردیم از سوی دیگر، نظارت بر نحوه تخصیص و مصرف این ارز برای دولت بسیار دشوار و حتی در برخی موارد غیرقابل کنترل شده بود به همین دلیل حذف ارز ترجیحی را باید یک تصمیم کارشناسی، مهندسی و ضروری دانست.

یادداشت روز

چرا اقتصاد ایران به راهبرد حمایت از سمت عرضه نیاز دارد؟

■ جعفر قادری
نائب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس

طی سال‌های اخیر، با تشدید نوسانات ارزی و افزایش شکاف میان نرخ‌های رسمی و بازار، بار دیگر این پرسش در کانون مباحث اقتصادی قرار گرفته است که آیا آزادسازی کامل نرخ ارز و حذف ارزهای ترجیحی می‌تواند راه‌حلی برای مشکلات بازار ارز باشد؟

موافقان این رویکرد معتقدند که چندنرخی بودن ارز منشأ فساد، رانت و ناکارآمدی است و اقتصاد باید به سمت تک‌نرخی شدن حرکت کند. در مقابل، گروهی نیز هشدار می‌دهند که آزادسازی نرخ ارز در شرایط فعلی می‌تواند به جهش‌های تورمی، کاهش رفاه عمومی و تشدید بی‌ثباتی اقتصادی منجر شود.

واقعیت این است که هر دو دیدگاه بخشی از حقیقت را بیان می‌کنند. ارز ترجیحی در عمل نتوانسته اهداف مورد انتظار را محقق کند و از سوی دیگر، آزادسازی ناگهانی نرخ ارز نیز در شرایط اقتصاد ایران می‌تواند آثار مخربی بر معیشت مردم و ثبات اقتصادی بر جای بگذارد؛ بنابراین مسئله اصلی نه دفاع مطلق از ارز ترجیحی است و نه آزادسازی کامل نرخ ارز؛ بلکه یافتن راهکاری است که ضمن کاهش رانت و ناکارآمدی، از تولید ملی، اشتغال و معیشت خانوارها نیز حمایت کند.

در اقتصادهای باثبات، آزادسازی نرخ ارز معمولاً بخشی از یک بسته اصلاحات اقتصادی است که شامل کنترل تورم، انضباط مالی دولت، دسترسی پایدار به منابع ارزی و تعامل گسترده با اقتصاد جهانی می‌شود.

ادامه مطلب را در لینک بخوانید

نقشه راه توسعه چک الکترونیک به شبکه بانکی ابلاغ شد

آغاز ثبت‌نام طرح مسکن استیجاری زوج‌های جوان در ۳ استان جدید

سپرده‌ها و اطلاعات مشتریان در ۴ بانک دچار اختلال، کاملاً امن است

اعطای ۲۹۶۶ شهرکارت ۱۰۰ تا ۴۰۰ میلیونی به تهرانی‌های آسیب‌دیده از جنگ

اقتصاد تازه‌ها
سه‌شنبه ۲۶ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۵۷

از نخستین خودپرداز تا بانکداری هوشمند

روایت ۶ دهه تحول دیجیتال در صنعت بانکداری

نقطه شروع تحول دیجیتال در صنعت بانکداری را می‌توان از سال ۱۹۶۷ و نصب نخستین دستگاه خودپرداز در یکی از خیابان‌های لندن دانست؛ نوآوری‌ای که برای نخستین بار امکان برداشت وجه بدون مراجعه به متصدی بانک را فراهم کرد و نقطه آغاز خودکارسازی خدمات بانکی به شمار می‌رفت. مسیری که طی نزدیک به شش دهه، بانک‌ها را از شعب سنتی و فرآیندهای کاغذی به سمت بانکداری هوشمند، خدمات مبتنی بر تلفن همراه، پلتفرم‌های دیجیتال و استفاده از هوش مصنوعی هدایت کرده است.

امروز بانکداری دیجیتال دیگر صرفا به معنای ارائه خدمات از طریق اینترنت نیست؛ بلکه به اکوسیستمی تبدیل شده که در آن داده، فناوری و تجربه مشتری، محور اصلی طراحی خدمات مالی محسوب می‌شوند. برای درک جایگاه امروز نظام بانکی ایران در این مسیر، باید روند تحول دیجیتال بانکداری را از نخستین گام‌های مکانیزاسیون تا ورود به عصر بانکداری هوشمند مرور کرد.

تنها چهار سال پس از نصب نخستین خودپرداز در جهان، بانک تهران در سال ۱۳۵۰ نخستین دستگاه‌های خودپرداز را در ایران راه‌اندازی کرد. هرچند استفاده فراگیر از این فناوری تا دهه‌های بعد محقق نشد، اما همین اقدام نخستین گام جدی برای ورود فناوری به صنعت بانکداری کشور بود.

گسترش واقعی خودپردازها از اوایل دهه ۱۳۷۰ و همزمان با حرکت بانک‌ها به سمت بانکداری الکترونیک آغاز شد. در این دوره، کارت‌های بانکی به تدریج در میان مردم فراگیر شدند و بخشی از خدمات سنتی شعب به کانال‌های الکترونیکی منتقل شد. امکان برداشت وجه در هر ساعت از شبانه‌روز، نخستین تجربه ملموس مشتریان از خدمات بانکی غیرحضوری بود.

در همین مقطع، ورود رایانه‌ها به هسته عملیات بانکی نیز تحول بزرگی ایجاد کرد. حساب‌های دستی و دفاتر کاغذی به تدریج جای خود را به سامانه‌های رایانه‌ای دادند و سرعت پردازش اطلاعات مالی به شکل محسوسی افزایش یافت. به همین دلیل، دهه ۱۳۷۰ را می‌توان نقطه آغاز تحول دیجیتال نظام بانکی ایران دانست؛ دوره‌ای که بانک‌ها از ساختار کاملا سنتی فاصله گرفتند و وارد مسیر مکانیزه‌سازی شدند.

انتظارات منفی، موتور افزایش قیمت‌ها

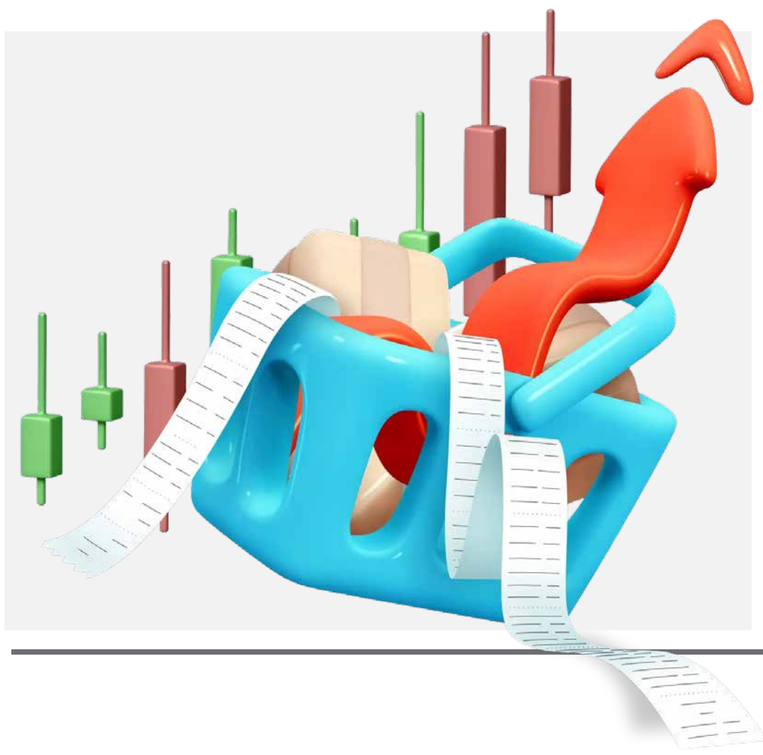
چرا تورم جلوتر از نقدینگی حرکت می‌کند؟

این روزها، بازار کالا و خدمات هم به مانند بازار ارز و طلا، قیمت‌های لحظه‌ای دارد. با این تفاوت که در بازار طلا و ارز برخی روزها، قیمت کاهشی است، اما در بازار کالا و خدمات کاهش قیمت مشاهده نمی‌شود.

قیمت‌های همیشه رو به افزایش کالاها، یک تفاوت دیگر هم با طلا و ارز دارد. قیمت طلا و ارز در همه جا یکسان است، اما در کالاها و خدمات در هر مغازه با مغازه دیگر فرق می‌کند.

این آشفته بازاری که این روزها در بحث قیمت‌های کالایی داریم چه نسبتی با رشد نقدینگی و سیاست‌های پولی دارد؟ همیشه می‌گویند وقتی تقاضا برای کالاها بیشتر از عرضه باشد، تورم ایجاد می‌شود و آنچه باعث افزایش تقاضا می‌شود، افزایش نقدینگی بیشتر از میزان حقیقی است که در اثر رشد اقتصادی به دست می‌آید. این رشد نقدینگی هم نتیجه سیاست‌های پولی است.

وقتی آمارها را مرور می‌کنیم این رابطه یعنی رابطه رشد نقدینگی با رشد تورم در سال‌های گذشته پیداست به طوری که هر زمان نقدینگی روند رشد تندتری پیدا کرده با یک فاصله زمانی ۹ ماه تا یک سال، در رشد تورم اثر گذاشته و نرخ تورم هم به تناسب آن بالا رفته است. همان طور که در آمار سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ پیداست، رشد نقدینگی از نیمه سال ۱۳۹۹ مرز ۳۷ درصد را رد کرد و تا ۴۰ درصد در آخر همان سال بالا رفت. متناسب با این رشد، دیدیم که نرخ تورم هم در سال ۱۴۰۰ از ۵۰ درصد گذشت و رکورد ۵۹.۳ درصد در شهریور آن سال ثبت شد.

در سال ۲۰۲۵ صورت گرفت

تسویه ۲۲ میلیارد دلار تجارت در اتحادیه پایاپای آسیا

اتحادیه پایاپای آسیا (ACU) در سال ۲۰۲۵ بیش از ۲۲ میلیارد دلار از مبادلات تجاری کشورهای عضو را تسویه کرد؛ رقمی که نشان‌دهنده تداوم نقش این سازوکار در تسهیل پرداخت‌های تجاری و همکاری‌های پولی میان کشورهای منطقه است.

این موضوع در نشست کمیته فنی اتحادیه پایاپای آسیا که به میزبانی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برگزار شد، مورد توجه اعضا قرار گرفت. تسویه مبادلات تجاری اعضا در طول سال گذشته بدون وقفه و از طریق بستر پایاپای اتحادیه انجام شده است.

ابوالفضل کوده‌ئی، معاون روابط بین‌الملل بانک مرکزی، در این نشست با اشاره به اهمیت نقش اتحادیه پایاپای آسیا در اقتصاد منطقه گفت که این سازوکار می‌تواند با تسهیل فرآیندهای تسویه و پرداخت، کاهش وابستگی به ارزهای خارجی و کاهش هزینه‌های مبادلات، به تقویت همکاری‌های پولی و بانکی میان اعضا کمک کند.

وی همچنین توسعه استفاده از پول‌های ملی در تسویه مبادلات تجاری، ارتقای زیرساخت‌های پیام‌رسان مالی، اتصال سامانه‌های پرداخت بانک‌های مرکزی عضو و بهره‌گیری از ظرفیت ارزهای دیجیتال بانک‌های مرکزی را از مهم‌ترین محورهای همکاری در این اتحادیه عنوان کرد.

تازه‌های اقتصاد
سه‌شنبه ۲۶ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۵۷

مسیری جدید برای توسعه تعاملات بانکی

بانک توسعه شانگهای چه ظرفیتی برای ایران دارد؟

پیشنهاد ایجاد «بانک توسعه شانگهای» بار دیگر بحث درباره شکل‌گیری سازوکارهای مالی مستقل در آسیا را به صدر توجهات بازگردانده است. موضوعی که در نشست اخیر معاونان رؤسای بانک‌های مرکزی کشورهای عضو سازمان همکاری شانگهای نیز مورد توجه قرار گرفت و نمایندگان کشورها درباره مدل‌های تسویه تجاری، تأمین مالی پروژه‌ها و گسترش همکاری‌های پولی و بانکی به تبادل نظر پرداختند.

در این نشست، معاون امور بین‌الملل بانک مرکزی ایران با تأکید بر توسعه همکاری‌های منطقه‌ای، پیشنهادهایی از جمله ایجاد یک نهاد مالی توسعه‌ای مشترک تحت عنوان «بانک توسعه شانگهای»، استفاده از پول‌های ملی در ساختار سرمایه این بانک و بهره‌گیری از سازوکارهای مستقل تسویه مالی و تجاری را مطرح کرد.

این پیشنهاد در شرایطی مطرح می‌شود که بسیاری از اقتصادهای نوظهور در سال‌های اخیر تلاش کرده‌اند وابستگی خود به نظام مالی مبتنی بر دلار را کاهش دهند و مسیرهای جدیدی برای تأمین مالی پروژه‌های توسعه‌ای ایجاد کنند. تجربه بانک توسعه جدید بریکس نیز نشان می‌دهد کشورهای در حال توسعه به دنبال افزایش سهم خود در ساختار تأمین مالی بین‌المللی هستند.

چرا این موضوع برای ایران اهمیت دارد؟

برای اقتصاد ایران، اهمیت چنین ابتکارهایی بیش از بسیاری از کشورهای دیگر است. شبکه بانکی کشور طی سال‌های گذشته به دلیل تحریم‌های مالی و محدودیت‌های بین‌المللی با مشکلاتی در حوزه نقل‌وانتقال پول، تأمین مالی خارجی و ارتباط با بانک‌های بین‌المللی مواجه بوده است. از این رو، ایجاد هر سازوکاری که بتواند دسترسی به منابع مالی جدید یا مسیرهای جایگزین تسویه تجاری را فراهم کند، از منظر اقتصادی دارای اهمیت است.

در صورت شکل‌گیری بانک توسعه شانگهای، یکی از مهم‌ترین کارکردهای آن می‌تواند تأمین مالی پروژه‌های زیرساختی در کشورهای عضو باشد. پروژه‌های حوزه انرژی، حمل‌ونقل، زیرساخت‌های دیجیتال، بنادر، آب و فاضلاب و توسعه صنعتی از جمله بخش‌هایی هستند که به منابع مالی بلندمدت نیاز دارند و معمولاً تأمین مالی آنها از توان بودجه‌های عمومی فراتر است.

ازسرگیری صادرات

محرک جدید رشد تولید و رونق بازار سرمایه

مهدی بیات‌منش، تحلیلگر بازارهای مالی، با اشاره به آزادسازی صادرات محصولات فولادی و ازسرگیری صادرات محصولات پتروشیمی و شیمیایی پس از باز شدن مسیرهای صادراتی در خلیج فارس، اظهار کرد: این رویدادها از چند جهت بر بازارهای مالی، بازار ارز و اقتصاد کلان کشور اثرگذار خواهد بود.

وی گفت: با کاهش تنش‌های سیاسی و نظامی و در آستانه امضای توافق‌نامه‌ای که قرار است از روز جمعه نهایی شود، فضای روانی بازار ارز نزولی شده است. این موضوع آثار خود را در برخی کالاهای وارداتی نیز نشان داده و قیمت بخشی از این کالاها کاهش یافته است.

بیات‌منش افزود: کاهش نرخ ارز معمولاً به‌عنوان یک خبر مثبت برای اقتصاد تلقی می‌شود و در شرایط فعلی، توافقات جدید و بازگشایی مسیرهای صادراتی می‌تواند چشم‌انداز متفاوتی را برای بازار سرمایه رقم بزند.

وی ادامه داد: ازسرگیری صادرات محصولات فولادی، پتروشیمی و شیمیایی در مجموع خبر مثبتی برای شرکت‌های بورسی به‌ویژه شرکت‌های صادرات‌محور است. این گشایش‌ها موجب افزایش درآمدهای عملیاتی شرکت‌ها از محل صادرات شده و در نتیجه، خوش‌بینی و انتظارات مثبت نسبت به آینده بازار سرمایه را تقویت می‌کند.

این تحلیلگر بازارهای مالی با تأکید بر تأثیر این تحولات بر اقتصاد کلان کشور گفت: رشد اقتصادی و تولید ارتباط مستقیمی با وضعیت صادرات دارد. هرگاه صادرات با محدودیت مواجه شود، فروش شرکت‌ها کاهش یافته و به‌تدریج تولید نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرد.

تازه‌های اقتصاد | دوشنبه ۲۵ خرداد ۱۴۰۵ شماره ۵۶

اثر توافق ایران و آمریکا بر فدرال رزرو

به نظر می‌رسد رئیس جدید فدرال رزرو آمریکا، کوین وارش، یکی از مهم‌ترین بهره‌برداران اقتصادی از توقف عملیات نظامی میان ایالات متحده و ایران و احتمال بازگشایی تنگه هرمز باشد.

اعلام نهایی شدن یک تفاهم‌نامه میان دو طرف که شامل بازگشت جریان عادی کشتیرانی در تنگه هرمز است، تنها سه روز پیش از نخستین تصمیم کمیته سیاست‌گذاری پولی به ریاست وارش منتشر شد؛ در حالی که انتظار می‌رود او ناچار به اتخاذ موضعی سخت‌گیرانه درباره تورم شود، موضعی که می‌تواند نشانه‌ای از احتمال افزایش نرخ بهره تا پایان سال باشد—موضوعی که ممکن است او را در تقابل با کاخ سفید قرار دهد؛ جایی که خواهان کاهش فوری نرخ بهره است.

با این حال، پایان درگیری‌ها و بازگشت جریان کشتیرانی در تنگه هرمز ممکن است به وارش فضای مانور بدهد یا فرصتی فراهم کند تا بررسی کند آیا تورم ناشی از افزایش قیمت انرژی واقعاً به اوج رسیده است یا نه، بدون آنکه الزاماً با انتقاد درباره اعتبار سیاستی خود روبه‌رو شود.

وقتی چشم بادامی‌ها عقب می‌کشند

چین در تله رشد نامتوازن

چین سال‌هاست که با ترکیبی از تولید عظیم، صادرات رقابتی و سرمایه‌گذاری سنگین، موتور رشد جهانی بوده است؛ اما داده‌های جدیدی که از سوی اداره ملی آمار چین و اداره کل گمرک چین منتشر شده، تصویری متفاوت را نشان می‌دهد: «مصرف داخلی ضعیف است، بازار مسکن هنوز از رکود خارج نشده و شرکت‌ها نیز با احتیاط سرمایه‌گذاری می‌کنند. در مقابل، صادرات همچنان می‌تازد و همین شکاف، اقتصاد چین را از درون و بیرون تحت فشار قرار داده است.»

بر اساس گزارش اداره ملی آمار چین، خرده‌فروشی در ماه مه ۲۰۲۶ نسبت به سال قبل ۰.۶ درصد کاهش یافته است؛ افتی که از دسامبر ۲۰۲۲ بی‌سابقه بود. این داده از آن جهت مهم است که خرده‌فروشی معمولاً یکی از مطمئن‌ترین نماگرهای رفتار مصرف‌کننده در چین به شمار می‌رود.

نیویورک تایمز نیز در گزارشی تأکید کرده که این افت، تنها یک نوسان آماری نیست؛ بلکه بازتابی از احتیاط عمیق خانوارهاست.

چرا بازار جهانی انرژی با وجود توافق هنوز آرام نشده است؟

نگرانی برای طلای سیاه

کاهش ناگهانی قیمت نفت پس از اعلام توافق ایران و آمریکا برای پایان جنگ چهارماهه، در نگاه اول نشانه‌ای از بازگشت آرامش به بازارهای جهانی بود. نفت برنت به کانال ۸۲ دلار و نفت وست تگزاس اینترمدیت به حدود ۸۰ دلار سقوط کرد؛ اما تحلیلگران برجسته بازار انرژی هشدار می‌دهند که این افت، بیشتر یک واکنش هیجانی کوتاه‌مدت است تا نشانه پایان بحران. آنچه اکنون بازار نفت با آن روبه‌روست، مرحله‌ای پیچیده‌تر و پرریسک‌تر به نام «پس‌لرزه‌های ژئوپلیتیک» است.

بر اساس گزارش تحلیلی شبکه CNBC، سرمایه‌گذاران از چشم‌انداز صلح استقبال کردند و همین موضوع باعث سقوط بیش از ۵ درصدی قیمت نفت شد.

با این حال، تحلیلگران تأکید می‌کنند که بازار انرژی صرفاً به «خبر توافق» واکنش نشان داده و هنوز وارد فاز ارزیابی واقعیت‌های میدانی نشده است.

ویدیو

